

Za konec pa moram vseeno priznati, pa čeprav bi najraje zamolčala, da je pisanje balzam za dušo, da je pisanje nepopisven užitek, da je pisanje radost brez presežka, da je pisanje neskončno hrepenenje, ... da so to čista nebesa!

PASJA RADOST

(Zapis o času, iz novelistične zbirke Šant)

Ko se spominjam svojega življenja za nazaj, ne morem preko obdobja, ki ga preprosto poimenujem »pasja radost«, ko smo v naši deželici slabo jedli in pili slabo kislico, ker za kaj več imeli nismo. Umislili so si »možje« nekakšno odcepitev in navdušili ljudi s to idejo, a vemo, kako je z idejami, na papirju se lepo vidijo in tudi slišijo se prijetno, a kaj več od njih ni pričakovati. Tako nam tisti z vrha niso nič namignili, da ta od boga hotena odcepitev naše državnice omogoča res bedno življenje, pa če je tako želeti ali ne. In želodce smo si kvarili s fižolom, ki je bil tudi pasje drag, polento in žganci in lokali kislico. No, pa le ni bilo vse tako črno, ker vsak hudic ima tudi bel flek ... Moj beli flek v teh hudih časih, zabeljenih z vojno, je bil moj tipček. Temu zanimivemu fantu bi ustrezalo le eno samcato ime: OOOOOOOO. ... Nekega dne me je nedolžno prijel za roko in kar nekaj časa je trajalo, celih osem mesecev, da jo je spustil ... Fant je potreboval kar nekaj časa, preden je ugotovil, da ga objektivno neprimerno bolj zanimajo njegovi objektivni kot jaz. Pa nič zato, boljše pozno kot nikoli! Razsipala res da nisva tiste čase, kajti državnica stane več, kot lahko štirje milijoni pridnih rok ustvarijo. To je bil namreč slogan: »štirje milijoni pridnih rok«, ali pa nemara tiste roke niso bile tako zelo pridne, ali so bile nemara hrome (razen tistih, ki so pridno kradle). No, bila sva revna, mesa nisva jedla, ker sem si jaz umislila, da škodi duši, (nobenih klobas, ne šniclov) preprosto, zdravo, domačo hrano sva nad vse oboževala. On je kdaj pa kdaj že skočil na kak odrezek na skrivaj, a sem takoj zavohala, ker je prišel domov ves srborit in je molče bentil. Jaz sem tiste čase delala pri neki časopisni hiši, nadvse kunšno delo, brala sem časnike in nanje pisala nekakšne številke, delo, ki pa ga žal ni nihče cenil. Tako je vselej z mojim delom, da ga nihče ne opazi kot zacoprano ... , pa nič zato, saj to ni nič tragičnega, če je človeka le kolikor toliko srečica povohala. Malce se mi je kikla tresla v tisti službici, ker je razsajala bolezen odpuščanja in šepetanja o spiskih z imeni odvečnežev in nebodisigatreba. Kaj bova jedla, sem mu rekla, če ostanem na robu pločnika s praznim žepom, on pa je, tako kot vselej, le modro molčal. To je bil človek, malo takih, človek, ki je na svetu predvsem zato, da molči. Ne, ne, nič me ni motilo, do tistega dne ... če vam povem ... Sama tudi rada kako rečem in rada vidim, da imam prav in da se mi ne ugovarja. Pa sva se zabavala: on je molčal, jaz pa sem imela vedno prav! Ta nadvse zanimiv človek je bil poln napak, ki ga pa sploh niso motile (česar jaz, za njegove napake, ne bi mogla reči). Zunaj, za zidovi so se pojavljale iz dneva v dan nove OSEBNOSTI, nove persone z govori, s svojimi tezami, strankami, cvrla so se vrata, švercale lučke, tatiči so si slinili prste, cene v trgovinah so vrtoglavo skakale čez vsako mero in postavljale svetovne rekorde, on pa je ležal na postelji in molčal. Prodaja objektivov je upadla na pozitivno nulo (ljudje si še zadnjice niso mogli udobno ocediti, ker je primanjkovalo ficka) in edino, kar je še preostalo, je bilo zagreto in vztrajno ležanje na postelji in žvrgoleči molk. A kaj ko je težko dobiti sponzorja za to dejavnost ... Tako sem v trgovino hodila jaz, z natančno preraču-

nano dnevno bilanco... Do dekagrama natanko odmerjena teža najcenejše vrste sira, dve jajci in pol kile krompirja. Edini, ki je smel dati v usta predelano mrhovino in ki je ohranil svoje pravice iz časov blaginje, je bil moj maček Lucifer, ki se od bede sploh ni pustil motiti. Hotel je svoj kos pasje salame in pika! Če ne, pa gladovni štrajk, – to je bilo v naši deželi od sile popularno..., če si hotel kaj doseči, si razglasil gladovni štrajk, zvalil kopico pogoltnih novinarčkov, čakal, čakal in včasih tudi dočkal. Pri vsej tej bedi pa je bilo najbolj nerazumljivo to, da so se, pri tisočih odpuščenih, pri tisočih brez ficka, po cesti furale same makine. Kdo je sedel v njih, mi je neznanka. To gotovo ni bil zaveden Slovenec, ki bi ob bedi drugih lahko z radostnim srcem razkazoval svoje razkošje, tisti mili, čuteči Slovenec... Midva sva se furala v razklumpanem (razklumpanem pravim, ker sem vozila jaz in najbolj uživala, če sem kako makino pri parkiranju pritisnila) malem avtu, CZ 45 po imenu, in kolikokrat še za bencin nisva imela, če sva hotela jesti. Ampak, človek občuti tako neizmerno zadovoljstvo, če ve, da žrtvuje svoje udobje za idejo, ki se imenuje samostojna mikro državica tega sveta, ki pa je hkrati tudi najdražja državica in ki svoje človečke tako neizmerno ljubi, da jih noče razvajati in jim zato čim več pobere. Za tako idejo se spleča tudi stisniti zobe in potrpeti. Jasno pa je bilo že od vsega začetka, da si hlevčka ne bova mogla postlati in zato tudi s telički ne bo nič! Pa si nisva preveč belila glave. Človek vsega pač ne more imeti oziroma mora biti pripravljen na žrtev. In čeprav je državica hlepela prav po teličkih, nenehno je namreč tožila, da jih je premalo, ji ni in ni šlo v betico, zakaj se nočejo rojevati! Mlada državica je butasta in pogoltna, kaj drugega se od nje tudi pričakovati ne da. In tako so najini dnevi potekali nadvse mirno in spokojno, v kakem drugem času bi bilo to povsem nemogoče. Še čutim tisti notranji mir, ki sem ga bila tedaj deležna, čeprav je vse okoli tulilo krik obupa, ki sta ga prav gotovo slišala tudi najina želodca.

O politiki se sploh nisva menila, malce zaradi tega, ker on svojega mnenja nikdar ni povedal, malce pa tudi zaradi tega, ker se najini politični nazori v tej novi zemljici ne bi mogli prijati kot ljubenično seme: on utopični socialist, jaz anarhist. Sploh pa sem bila tedaj trdnega mnenja, da je politika kurba, bogata, zvita in puhloglava kurba. Biti: ali profet ali nič! to je bilo stališče. Bila sva obsojena na politični molk in popolno resignacijo, da se nisva rodila v pravem stoletju. Pa se človek lepo sprijazni in se pomiri. Skratka, vse se je zdelo tako, kot da me bog več nima rad, jaz pa si nisem pulila las. Postavila sem se preprosto na stališče, da do nadaljnjega, dokler me ne bo imel rad on, tudi jaz njega ne bom povohala. Za človeka je najpomembnejše namreč to, da se spravi sam s seboj, pa se bo tudi z bogom in svetom, če bo potrebno. Edini problem, ki sem ga imela, poleg denarja, je bil ta, da nisem mogla pisati. To se na prvi pogled kaže kot nedolžna zadeva, a je hudičevo kunštna zame, ki sem nevrotična, pisateljska obsedenka. Pa sem mislila: to bo zaradi porodnih krčev te državice, to bo zaradi slabe kislice, ali pa je kriv moj dragi, ki nikdar ne odpre ust in ne zine: piš, piš, piš... In vsa nesrečna sem prestavljala svojo zadnjico, si lakirala nohte s cenanim lakom in obupavala zavoljo tega, če nisem za to idejo o državici zapravila svojega talenta. Ker to se je zgodilo kar nekaterim mojstrom, da so se nekega dne zbudili s prazno glavo na ramenih in potlej niso znali več nič reči (zavoljo neke butaste ideje). In sem se premetavala noč za nočjo, potem mi je prijateljica zmerila z nihalom posteljo, pa smo jo prestavili za dva pednja, a vse skupaj ni kaj prida pomagalo. Pisati nisem mogla, pasja salama za mačka je bila iz dneva v dan dražja, državica se je zvijala v krčih, on pa je vztrajno molčal. Do novega stila te ere mentalno namreč še nisem prilezla: najeti polikanega menagerja s kravato in ga šibati iz urada v urad, s Samsonite kovčkom v roki in

kupom laži v ustih. Žal tudi sedaj nisem prilezla do te nove mentalitete, kot pravijo tej bolezni tu! In da sem si nekoliko olajšala vest, sem staknila neko zguljeno zbirko velikega mojstra W. B. YEATSA, misleč, da odkrijem magično formulo, a vse, kar mi je od tega ostalo, je le verz (navajam v originalu): »When you are old and grey and full of sleep, And nodding by the fire...« in tako naprej in tako naprej, s katerim pa si nisem mogla drugače pomagati, kot da sem se zleknila v naslonjač in prostodušno zadremala.

Potem nama je nekega dne zmanjkalo cvenka in mene je zgrabila panika. Rekla sem mu, tu ležiš in molčiš, ... veš, da si egoist! On pa je prekršil svoj vztrajni molk in rekel: nič bolj kot drugi! To je bilo tudi vse, kar je rekel. Nadvse zanimiv fant, ni kaj. Tako naju je začela žgečkati beda, ne več revščina. Namesto muškatonela sem morala piti neko belo kislico, s piri sem škrtarila do skrajne meje in kadila zanikrne cigarete s turškim tobakom, tiste, ki pečejo po grlu. Pisati nisem mogla, v službici so mahali z odpusti, on pa je molčal. Ideja, da bi se šla politično kariero feministke, je odpadla v prvem zamahu (to je bil čas, ko je prosperirala teza, da je dobro ženskam znotraj praskati po trebuih) in preostalo mi je le to, da bog spremeni do mene svoje stališče in se pokesa, – a s tem, da bi utegnil to storiti, nisem mogla resno računati. V časniku sem sicer prebrala nasvet: živite bolj skromno, zmanjšajte svoje zahteve in boste srečni! Tudi ta nasvet se mi je zdel malce nemaren za moj položaj. Prva stvar, ki mi je prišla na misel, ko sem to neslanost prebrala, je bila misel: COCA-COLA OSVAJA SVET!

Največji problem je bil morda ta, da med vsemi visokoletečimi osebnostmi naše državice ni bilo prave avtoritete, kot so bili na primer Buda, Jezus Kristus ali Marco Panella, da bi rekli: jaz več ne jem, ker več ne potrebujem! ... poskusite še vi! Nič o duhovni hrani, o notranjem bogastvu, ... niti besede. Časi so pač drugačni in verjetno bo naša državica prej odmrla, preden bo tak gospod stopil na naša tla. Pa sva čakala. On na postelji, če sem bila prav poredna, sem ga zrinila v kot, kar je sovražil (ker imela sva le eno posteljo), in sva čakala, bog si ga vedi na kaj, in na kdaj ... Pa kaj sva drugega lahko storila, kot čakala. Preštela sva vse fleke na zidu, vse pajčevine do potankosti preštudirala, prebrala nekaj šunt romanov, se žgečkala po podplatih in si delala veselje, to pa je tudi vse. Na bolje nič ni kazalo, dnevi pa so se kotalili mimo, kot na balinišču. Moj XT super kompjuter Lojze je sameval s svojim travnatozelenim ekranom, cvenka pa od nikoder. Pa sem si rekla, kaj pa naj pišem, o tem sranju, saj ni vredno! In se s tem za dan potolažila. On pa je pričel lahko trpeti. Zakaj, ne vem, mogoče zaradi tistih objektivov, ki jih je imel zaprte v predalu. Rekel tako ali tako ni nič, če pa sem ga vprašala, je le debelo pogledal, kot bi hotel reči: kaj, ali je potrebno govoriti, to sploh ni več moderno v teh časih. In ker ni bilo moderno, sva imela duhovne vaje v molk simfoniji. Potem pa se je nekega dne znašel na vratih tip, ki je kar naprej govoril in govoril in jaz z njim, ko toča ... vse mogoče, o kislih gobicah, o znanki v sosednji ulici, o smislu samomora, o umetnih nohtih ... Prima, prima, sem si mislila, to je življenje, govoriti, govoriti ... On pa je rekel, da ima oni drugi dolg nos, ki ga jaz še opazila nisem, in stvar je bila opravljena. Tako sva molčala naslednje dva meseca in ni kaj reči, prav imenitno sva se razumela v primeri z drugimi. Potem pa, to je bilo neizogibno, je prišel tisti sloviti dan, tisti dan, ko sem hotela preveč izvedeti in sem rekla: NO, TAKO, KAJ BOVA PA SEDAJ?

Nič. Tišina. Pa sem zopet rekla: NO, KAJ BOVA PA SEDAJ? Vse tiho je bilo okoli in drugod. In tako je ostalo. Pa sem rekla: PRAV, BOM PA ŠE JAZ TIHO! To sem rekla prvič in zadnjič in nisem več odprla ust, ker prav mogoče je, da sta si dva človeka, ki sta skoz in skoz, nenehno tiho, prevelika konkurenca drug za

drugega. Pa je vzel stvari in je šel . . . , lepo skozi vrata, ker ni prenesel, da sem jaz tudi lahko tiho, da znam biti tiho (kot da je to kaj takega). Kaj pa nova pridobitev v tej deželici, ki ji pravimo DEMOKRACIJA? Kaj pa to? Figo ga je brigala ta demokracija, na živce mu je šel moj molk in je spokal h kaki drugi, ki lepo vrti svoj kljunček. Konkurenca, konkurenca, to je največje zlo te mlade državice, težko nam je padla na dušo ta državica s svojimi novimi oblekami . . . , zelo težko! Pa sem se sesedla na stol, objela svojega pogoltnega, dragega, napihnjenega mačka in zaklicala gor, k bogu: vse si mi vzel, le mačka mi pusti! Vzel si mi tipčka (pa glej, saj je bil ves čas tiho, saj te še žaliti ni mogel), dobrote s krožnika so izginile, s službico slabo kaže, na dopust še do Pirana ne morem, pisati mi ne daš, s to državico si nas potegnil za nos . . . , jaz pa naj spokorno sedim in čakam na tvojo dobro voljo? In sem vstala in zavihala rokave!